

Politisk myndugleikin er valdur at skera ígjøgnum. Men tað sær ikki mættari út, enn at tað verður líka torført í ár, sum tað so mangan hevur víst seg fyrr. Tað sær út til, at ein stórir meiriluti í tinginum mælir til at skerja fiskivinnuna 12,5% -15%. Veruleikin er, at ein og hvør „avmarking“ undir 30% er eingin avmarking, hartar lögmaður samgongufelagar sínar

skera ígjøgnum. Tað er tað, hann er valdur til. Hetta hevur áður víst seg at vera torført, og tað sær einki mættari út nú.

Hagtøl vísa, at meir enn 30% av teimum fiskidøgum, sum vórðu tillutaðir fyri seinasta fiskiár, ikki eru nýttir. Ymiskt er hjá skipabólkunum, frá knøppum 20% til meir enn 70%.

Í fjølmildunum hoyrir og sært tú politikkarar í fullum álvara kjakast um eina minking uppá 12,5% til 15%. Tíverri sær tað út sum um flokkar eru samdir um hetta, og at hetta er galdandi fyri ein stóran meiriluti í lögtinginum. Veruleikin er, at ein avmarking undir 30% í miðal er ongin minking at tala um.

Hví ikki leggja kortini á borðið og siga sum er, at Føroya løsting gongur ikki við til avmarkingar í veiðini eftir tí tilfeingi, sum vit og okkara eftirkomarar skulu liva av. Tað hevði verið reiðiligi fyri veljaran og serliga fyri teir útendingar, sum fígga føroyska virksemd, og sum skulu meta um okkara kredittvirði, tá okkum tørvar meiri fígging. Tí tað verður endin við hetta lag.

Blokkstuðulin

Í felagslýsingini frá 3. november 1995 avtalaðu ríkisstjórnin og landsstýrið at áseta støddina á blokkstuðulinum til við 1998. Eisini varð avtalað, at ein arbeiðsbólkur áðrenn 1997 er lokið skal gera uppskot til, hvussu blokkstuðulin verður ásettur frammyr. Hesar samráðingar skulu avgreiddar í ár.

Løgfrøðiliga grundarlagið undir blokkstuðulinum er heimastýrslógin.

Blokkstuðul er samsýning fyri, at vit umsita og hava ábyrgd av málsoðum fyri danir. Talan er í høvudsheit-

inum um tey tungu økini sum heilsuverkið, almanna-verkið og skúlaverkið. Blokkstuðulin er næstan ein tridugur av fíggarlógini. Tað er greitt, at sjálvt ein lítill niðurskurður í blokkstuðulinum hevði havt álvarsligar búskaparligar fylgir við sær. Ein donsk/føroysk embætismannanevnd arbeiðir við málinum og roknar verður við, at nevndin verður liðug í heyst. Politiskar samráðingar millum ríkisstjórnina og landsstýrið verða í vetur.

Afturgjalding av almønna skuldini

Samráðing felagslýsingini frá 1995 verður spurningurin um afturgjalding av uttanlandsskuldini tikið uppáfr. Í høast ríkisstjórnin hevur sagt seg vera sinnada at leingja tíðarskeiðið, tá lánini skulu verða afturgjaldin, verður farið undir samráðingar við ríkisstjórnina um tíðarskeið og treytir sum skjótast. Tilmæli verður nú gjørt, sum verður grundarlag undir politiskari viðgerð í landsstýrinum.

Samráðingar við ES um nýggjan sáttmála.

Politisk undirtøka er nú fyri at samráðast við ES um nýggjan sáttmála. Víst verður til uttanlandsfrágreiðingina, har viðurskipti Føroya við ES og ætlanir á hesum øki eru nærri lýst.

Handlissáttmálar við øystanlond

Samráðingar um handlissáttmálar við 10 øystanlond byrja í fyrru helvt av september mánaði. Ætlanin er at fara undir samráðingar við Estland sum fyrsta landið, og næst í røðini verður Póland.

Kolvetnisvirksemi

Stutt undan ólavsøku varð frágreiðing hjá oljuráðlegg-

ingarnevndini: "Fyrirreikingar til oljuleiting" handað løgmanni. Løgtingsmenn hava fingið frágreiðingina til kunningar, og málið verður viðgjørt í lögtinginum í heyst.

Dentur verður lagdur á, at oljupolitikkur byggir á holla vitan og á gjølligar fyrirreikingar. Henda frágreiðing er sera umfatandi við fullfíggaðum uppkasti til uppskot til lögtingslóg um kolvetnisvirksemi við viðmerkingum. Harumframt er gjøllað greitt frá ymsum spurningum, sum hava týðning fyri oljувirksemi í Føroyum, og tilmæli eru gjørd um mál hjá landsmyndugleikum at taka støðu til. Frágreiðingin fevnir um meginpartin av tí, ið er neyðugt til tess at fyrirreika ein føroyskan oljuleit-ingarpolitikk sum heild.

Eftir at gera eru serligu treytirnar fyri fyrsta útbjóðingarfarið til oljufeløg um oljuleitingslóg og uppkast til lögtingslóg um inntøskattning av kolvetnisvirksemi. Hesum tilfari verður brúk fyri, tá støða verður tikið til, hvørji havbotnsøki útbjóðingarfarið skal fevna um, og nær umfarið skal verða.

Landsoljufelag

Landsstýrið fer nú at seta nevnd at gera tilmæli um, hvussu eitt landsoljufelag verður skipað við atliti til ognarviðurskipti, stýring, handlislíga og samfelagsliga og leiklutu tess í samband við ta politisku og umsitingarlígu skipanina og vinnulívið. Støða verður í næstum tikið til, nær og í hvørjum líki uppskotið til lögtingslóg um kolvetnisvirksemi verður lagt fyri tingið.

Bankaskuldin

Løgtingið samtykti einmælt at áleggja landsstýrinum at biðja ríkisstjórnina gera ein-

a dómarakanning av partabrévaumbýtinum av Sjóvinnubankanum og Føroya Banka.

Úrslitið var, at vit finga eina bankakanningarnevnd, sum í høvudsheitum skal kanna umstøðurnar viðvíkjandi partabrévaumbýtinum millum Den Danske Bank og Fíggingargrunnin frá 1992. Úrslitið av kanningini verður grundarlag undir eini meting av, um rættarlíga ábyrgd kann gerast fyri myndugleikar, virki og persónar, ið høvdu sín lut í málinum.

Tann parturin av skuldini, sum stavar frá bankabjarg-ingini, verður tikið upp, tá bankakanningin er liðug. Formaðurin í kanningarnevndini hevur boðað frá, at kanningarúrslitið verður greitt seinni í heyst. Tað førir við sær, at uppgørðin av bankaskuldini, sum ikki kann gerast, fyrr enn bankakanningin er liðug, dragur út.

Sjálvur haldi eg ikki, at ein bankakanning var neyðug, um ætlanin við henni skuldi verða at áleggja ábyrgd, tí ábyrgd er greidd frammanundan. Bankamál eru og hava altíð verið felagsmál.

Tað er sossatt ríkismyndugleikarnir, ið hava allar heimildir og alla ábyrgd av hesum øki. Hetta er í sjálvum sær nóg góð grundgeving fyri, at danir mugu átaka sær tann partin av uttanlandsskuldini, sum skyldast bankabjargingunum.

Hetta slóðu danir eisini fast við sjeittummasemey, tá Føroya landsstýri á sumri 1992 legði upp til at yvirtaka málsoðið við atliti til at gera Føroyar til eitt serligt skatta- og búskaparøki. Hetta er staðfest í brævi frá ríkismyndugleikum. Fyri at fáa danir at góðtaka hetta nú aftaná á tað, sum er farið fram, er neyðugt, at føroyskir politikarar eru

samdir um hetta sjónarmið. Hetta átti ikki at verið so trupult. Eitt einmælt lögting hevur longu tikið fyrivarni fyri rentunum, sum stava frá bankabjargingunum.

Rættindi í altjóða sjógvi

Í løgmansrøðini í fjør varð mint á teir møguleikar, sum liggja í okkara tillutan av umleið 2.500 fiskidøgum við Svalbard og eini kvotu uppá 1.500 tons av rækjum í russiskum sjógvi. Hetta eru møguleikar fyri 100 millióna virði, sum vóru nærur ótróytlig, hóast vit hava ein ov stóran veiði-flota.

Eg fari at endurtaka frá í fjør, at tað hevur stóran týðning at vera við, har møguleiki býðst, eisini fyri at tryggja sær rættindi til framtíðar kvotur, og fyri at útvega føroyingum arbeiðs-pláss.

Fiskavirking á landi

Í løgmansrøðini í fjør vísti eg á, at alt ov nógvur fiskur fer óvirkaður av landinum. Skotið varð upp, at vit settu í gildi eina skipan sum ta islendsku. Tað er ongin ivi um, at tórvandi loysnir á hesum øki hava kostað og kosta framvegis føroyingum nógv arbeiðspláss. Nú sær út til, at skjótli verður settur á, tá fiskiárið byrjar.

Norðhavssild

Øktu møguleikarnir fyri at fáa stóran nøgdur av norðhavssild uppá land í Føroyum hava givið grundarlag fyri at byggja upp ein stóran sildaíðnað her á landi við møguleika fyri nógvum arbeiðsplássum og stórar virðisøking til samfelagið. Her er eisini hent ov lítið, umráðandi er at fáa gongd á.

Tilfeingisdepil

Stórir møguleikar eru í at gagnnýta strategisku støðu Føroya í Atlantshavi og gera Føroyar til ein tilfeingisdepil. Málið er at styrkja vinnuna í altjóða kappingini og at fáa okkara lut í tí virksemd, sum natúrliga er um okkara leiðir, eitt nú útgerð, umvælingar, framleiðslu, flutning o.s.f., tað verði seg innan fiskivinnu, oljuvinnu ella aðrar vinnur. Stórir orka má verða lögð í hetta arbeiðið.

Nýskipan av landsumsitingini

Nýggja stýrisskipanarlógin tekur fyrivarni fyri tillaging og umskipan av landsumsitingini í samband við ráðharrabýrðina, við tað at ein skái varð lagdur í lógina. Hesin skái varð nýttur til at fyrirreika nýskipanina av umsitingini, sum síðani er farin í gongd.

Arbeiðið við bygnaðarbroytingunum, sum sostatt er ein neyðug fylgja av stýrisskipanarlógini, heldur fram. Seinasti aðalstjórnin, sum skal stjórna fíggingmál-astýrinum, verður settur fyrsta dagin. So er eftir at evna aðalstýrni endaliga til. Ein týðningarmikil partur av nýskipanini er, at ein felags starvsfólkapolitikkur

verður skipaður fyri at tryggja, at starvsfólkið trívist og mennist, so at almenna fyrisitingin fer at styrkjast í dygd og virkni. Bygnaðarbroytingarnar skulu vera ein fløga í framtíðina, so at almenna fyrisitingin kann gerast meira skikkað og rationel. Í longdini verður hetta ein sparing.

Niðurstøða

Sjálvandi kundu nógv onnur mál verið nevnd, bæði mál, sum hava eydnast og onnur mál, sum ikki hava eydnast til fulnar.

Í fjør helt onkur fyri, at løgmansrøðan 1996 var alt ov hjartskýgd. Sum tað týðiliga sæst, hava úrslitini síðani víst, at so var ikki. Tað hevur eydnast okkum at vent búskaparligu gongdina nær um 180 stig. Ongin ivi um tað.

Búskaparráðið staðfestir eisini, at hagtøl fyri fyrra hálvár 1997 vísa, at framgongdin er støðug, hóast ikki eins stór og viðfeyndandi og í 1996.

Fyri meg er spurningurin ikki, um tað hevur eydnast higartil; men um vit eru før fyri at halda fast við ein fíggar- og búskaparpolitikk, sum er neyðugur fyri at varðveita tey framstiga, sum eru nádd, og fyri at tryggja støðug framstiga. Hetta vendi eg aftur til seinni.

Uttanlandsmál

Í vár legði lögmaður á øðrum sinni frágreiðing um uttanlandsmál fyri lögtingið. Frágreiðingin var til aðaldrøskiftis, beint áðrenn tingið fór í summerfri. Víst verður tí til uttanlandsfrágreiðingina, har uttanlandsmál farna árið longu eru lýst. Somuleiðis verður víst til frágreiðing um norðurlandamál, har tey viðurskipti eru nærri lýst. Her skal tí bert verða trivið aftur í tey mál, har nýtt er komið fram.

Marknasamráðingar

Í samráðingunum við bretar um landgrunsmarkðið hevur ein ikki eydnast at fáa semju í lag millum Føroya og Bretland. Ikki er nógv hent í málinum síðani ólavsøku í fjør. Eftir samráðingarfundin í London í mai 1996 gingu ikki færri enn 14 mánaðir, fyrr enn tað lá fyri hjá bretum at mæta á nýggjum fundi. Ein av grundgevingunum fyri drálinum var bretska parlamentsválið í mai í ár. Á fundinum í Keypmannahavn um miðjan juli tosaðu partarnar av nýggjum um semingsloysnir. Bretar siga seg vera hugaðar at samráðast skjótt nú til tess at fáa greiðu á, um til ber at fáa eina semingsloysn yvirhøvur, ella um farast má til triðjapart at fáa ein úrskurð. Tíðin má nú vera búgvin til at fáa endaliga greiðu á, um tað er møgulegt at fáa bretsar at góðtaka eina semingsloysn, sum vit føroyingar kunnu meta sum rættvisa og rimiliga. Næsti samráðingarfundur verður í septemb-